

Kulturutskottet

Åtgärda de problem som leder till marginalisering av barn och unga redan i lågstadierna

INLEDNING

Remiss

Åtgärda de problem som leder till marginalisering av barn och unga redan i lågstadierna (MI 4/2019 rd): Ärendet har remitterats till utskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- riksdagsledamot Ari Koponen
- lärare, terapeut Katja Kykkänen
- undervisningsråd Jussi Pihkala, undervisnings- och kulturministeriet
- specialforskare Terhi Tuukkanen, Barnombudsmannens byrå
- undervisningsråd Niina Junttila, Utbildningsstyrelsen
- överläkare Marke Hietanen-Peltola, Institutet för hälsa och välfärd (THL)
- rektor Ville Laivamaa, Lappeen koulu
- specialsakkunnig Mari Sjöström, Finlands Kommunförbund
- verkställande direktör Petri Virtanen, Itsenäisyyden juhluvuoden lastenrahaston säätiö
- intressebevakningskoordinator Anita Westerholm, Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf
- verksamhetsledare, PeD Minna Riikka Järvinen, Utvecklingscentralen Lärarik
- ordförande Hanna Gråsten-Salonen, Skolkuratorer rf
- programdirektör Miia Pitkänen, Centralförbundet för Barnskydd
- utredningschef Lotta Haikkola, Ungdomsforskningssällskapet rf
- vice ordförande, bildningsdirektör för Karleby stad Peter Jonhson, Specialister för undervisnings- och bildingsväsendet Opsia rf
- utbildningschef Nina Lahtinen, Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ rf
- projektplanerare Pauliina Turunen, Rädda Barnen rf
- intressebevakningsexpert Matti Tujula, Finlands Yrkesstuderandes Centralförbund - SAKKI rf
- ordförande Adina Nivukoski, Finlands Gymnasistförbund rf
- intressebevakningskoordinator Emma Holsti, Alliansen för Finlands Studerande - OSKU rf
- ordförande Annarilla Ahtola, Finlands Psykologförbund rf
- styrelseledamot Veli-Matti Hakanen, Finlands rektorer rf
- verksamhetsledare Ulla Siimes, Finlands Föräldraförbund rf
- pedagogisk handledare Minna Lahti
- direktör Teija Rajala.

Betänkande KuUB 2/2020 rd

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Stationens Barn rf
- Privatskolornas Förbund rf
- professor Suvianna Hakalehto
- docent i barnpsykiatri Jari Sinkkonen.

Öppen utfrågning

Utskottet ordnade en öppen utfrågning om ärendet den 19 februari 2020. Mötet sändes på webben och spelades in. Vid mötet hördes som representanter för initiativtagarna riksdagsledamot Ari Koponen och lärare, terapeut Katja Kykkänen samt undervisningsrådet Jussi Pihkala från undervisnings- och kulturministeriet, undervisningsrådet Niina Junttila från Utbildningsstyrelsen, specialsakkunnig Mari Sjöström från Finlands Kommunförbund, utbildningschef Nina Lahtinen från Utbildningssektorns Fackorganisation OAJ rf och verkställande direktör, professor Petri Virtanen från Självständighetsjubileets barnstiftelse.

MEDBORGARINITIATIVET

I initiativet föreslås det att det bör stiftas en lag som föreskriver att det i varje lågstadium i vårt land ska finnas en vuxen med terapeutiska färdigheter.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Elevernas välbefinnande bör stödjas effektivt

Syftet med medborgarinitiativet är att effektivisera främjandet av välbefinnandet hos eleverna inom den grundläggande utbildningen så att eleverna i varje grundskola får stöd av en vuxen med terapeutiska färdigheter. Enligt initiativet ska den personen kunna bedriva ett integrerande och uppbyggande barnskyddsarbete. Han eller hon kunde genom att ge handledning i livskunskap förebygga bland annat skolmobbing och andra problem som hindrar en trygg skolgång och även bidra till bättre lärmiljöer för alla elever.

I initiativet påpekas det att tjänster enligt lagen om elev- och studerandevård (1287/2013) ofta inte finns tillgängliga i skolans lokaler och är därför inte effektiva. I initiativet konstateras att mobbing och psykiska problem är en viktig orsak till att unga marginaliseras.

Utskottet anser att medborgarinitiativet på goda grunder tar itu med ett faktiskt problem och anser att det är absolut nödvändigt att se till att förebygga att barn och unga mår dåligt och att de problem som uppstår åtgärdas med effektiva och verkningsfulla åtgärder.

Skolmobbing är ett allvarligt problem

I medborgarinitiativet framförs oro över att barn och unga mår dåligt och hamnar i marginalen, ofta beroende på mobbing i skolan. Skolmobbing äventyrar elevens rätt till en trygg studiemiljö.

Betänkande KuUB 2/2020 rd

jö. Mobbning är en viktig orsak till psykisk ohälsa i unga människors utveckling och ett allvarligt hot mot hälsan, välfärden och skolmotivationen. Erfarenheterna av att bli mobbad ger effekter långt upp i vuxen ålder. Exempelvis en intervjuundersökning som genomfördes i nätverket för ungdomsforskning (Gretschel & Myllyniemi, på väg) visade att unga som står utanför utbildning och arbete ofta har upplevt mobbning under skoltiden.

I de senaste resultaten av skolhälsoenkäten (Skolhälsoenkäten 2019, Institutet för hälsa och välfärd) framgår det att mobbning, diskriminering, våld och sexuella trakasserier fortfarande förekommer i skolor, läroanstalter och på fritiden. I materialet om elever i årskurs 4 och 5 i skolhälsoenkäten uppgav 34 procent av respondenterna att de blivit mobbade under läsåret. Cirka sju procent uppgav att de blivit mobbade en gång eller flera gånger i veckan. Resultaten för 2019 avviker inte nämnvärt från motsvarande resultat för 2017.

Utskottet anser att även om mobbning, psykiska problem och utslagning är nära kopplade till varandra och att ingripande i mobbning med terapeutiska metoder spelar en viktig roll i förebyggandet av utslagningsutvecklingen, bör man inse att orsakerna till utslagning är komplicerade. Enligt ett sakkunnigyttrande till utskottet har registerstudier visat att det ofta finns strukturella faktorer, såsom fattigdom, arbetslöshet och trasiga familjeförhållanden, bakom kumulerad utsatthet. Enligt undersökningar som gjorts i Finland är dessutom psykisk ohälsa hos föräldrarna en av de viktigaste riskfaktorerna bakom psykiska problem och utslagning bland barn. I internationella undersökningar och i finländska registerstudier har det konstaterats att utbildningsnivå, utkomstrelaterade svårigheter och mentala problem överförs mellan generationer. Utskottet anser det vara viktigt att man utöver ingripanden i enskild mobbning också identifierar strukturella faktorer som orsakar psykisk ohälsa och söker lösningar på dem.

Mobbning, diskriminering och rasism drabbar oftare barn och unga som kommer från en mångkulturell bakgrund. Likaså invandrarbarn och unga, barn och unga som placerats utanför hemmet samt barn och unga med funktionsnedsättning och barn och unga som hör till en könsminoritet eller sexuell minoritet är utsatta. Också barn som behöver särskilt stöd i skolmiljöer befinner sig i en sårbar ställning.

Ingripandet i problem som gäller mobbning, psykisk ohälsa och utslagning försvåras inte bara av att problemen och orsakerna till dem är många utan också av att de inte bara omfattar skolor utan också andra miljöer där barn och unga rör sig. Mobbning bland barn i skolåldern förekommer också till exempel i sociala medier.

Trots att problemet är mångfasetterat och har omfattande dimensioner anser utskottet att skolan spelar en central roll när det gäller att upptäcka och ingripa i barns och ungas problem. Skolorna har en viktig uppgift i fråga om att sörja för en sund uppväxt; skolan är en central del av barnens och de ungas dagliga liv i flera år och fostran är skolans uppgift vid sidan av undervisningen. Skolans betydelse är viktig i synnerhet när barnets möjligheter att få stöd av sina egna föräldrar är små. Skolan ska bland annat stödja elevernas färdigheter i teambyggande och erbjuda trygga miljöer för att öva sig i det. Kompetens i psykisk hälsa enligt grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen ska helst utöver i läroämnena också inkluderas i skolans verksamhetskultur.

Betänkande KuUB 2/2020 rd

Utskottet anser att psykisk hälsa och välbefinnande också främjas av goda emotionella färdigheter och social kompetens. Det är viktigt att tillägna sig dessa inom den grundläggande utbildningen och redan inom småbarnspedagogiken, eftersom de kan bidra till att förmedla egna känslor och erfarenheter, förstå andras känslor och diskutera också svåra frågor.Handledning som stöder träning i emotionella färdigheter och interaktionsfärdigheter bör också beaktas imediefostran för att öka förståelsen för att mobbning är skadligt också på digitala plattformar.

Normer som grund för stödet för elevens välbefinnande

Med tanke på barnets rättsliga ställning är det viktigt att skolgången inte bara har ordnats på ett pedagogiskt ändamålsenligt sätt utan också i enlighet med gällande lagstiftning. Elever ska kunna fullgöra sin läroplikt under lämpliga förhållanden och utan störningsfaktorer, såsom hot om mobbning, trakasserier och våld.

Elevernas välbefinnande och tryggheten av det har beaktats på många sätt i lagstiftningen. Lagen om grundläggande utbildning (628/1998) innehåller flera bestämmelser som förpliktar utbildningsanordnaren att se till att elevernas välbefinnande tryggas och främjas i skolans olika funktioner. I lagen om grundläggande utbildning säkerställs bl.a. varje elevs rätt till en trygg inlärningsmiljö, både fysiskt och psykiskt. Dessutom ska utbildningen ordnas så att elevernas ålder och förutsättningar beaktas och på ett sätt som främjar en sund uppväxt och utveckling.

I lagen föreskrivs det om utbildningsanordnarens skyldighet att, om elevens behov så kräver, sörja för stödet för inlärning och skolgång i enlighet med en så kallad trestegsmodell – allmänt stöd, intensifierat stöd och särskilt stöd. Stödet kan enligt elevens individuella behov bestå av pedagogiska specialarrangemang och/eller elevvårdsåtgärder som ordnas på kort eller lång sikt.

Utskottet fäster uppmärksamhet också vid den kritik mot trestegsmodellen för stöd som framfördes vid hörandet av sakkunniga. Det har framförts oro bland annat för huruvida man genom modellen med stöd i tre steg i tillräcklig utsträckning har kunnat rikta stödet enligt elevens behov och på lika villkor i hela landet. Dessutom har ordnandet av stödet ansetts vara alltför byråkratiskt. Utskottet hänvisar till sitt utlåtande (KuUU 3/2019 rd) om planen för de offentliga finanserna (SRR 2/2019 rd) och statsbudgeten (RP 29/2019 rd) och inskräper att det så kallade trestegsstödet bör genomföras så att det så effektivt som möjligt svarar mot elevernas individuella behov och så att eleverna på lika villkor har tillgång till tjänsterna i hela landet. I sitt utlåtande fäste utskottet uppmärksamhet vid den regelbundna utvärderingen av hur stödet fungerar och t.ex. inklusionens lämplighet samt vid åtgärdandet av missförhållanden som upptäckts i det sammanhanget.

Bestämmelser om tryggheten av elevernas välbefinnande finns också i de grunder för läroplanen för den grundläggande utbildningen som utfärdats med stöd av lagen om grundläggande utbildning (22.12.2014, Dnr 104/011/2014), som utbildningsanordnarna har iakttagit när de har gjort upp planer för sina egna skolor. Utskottet anser att man i grunderna på ett mångsidigt sätt har identifierat dimensionerna av stödet för elevernas välbefinnande. I de allmänna delarna av läroplanen och i innehållet i läroämnena finns det beskrivningar som betonar undervisningspersonalens övergripande ansvar för att främja uppnåendet av de mål som uppställts för fostran och undervisning inom den grundläggande utbildningen.

Betänkande KuUB 2/2020 rd

I grunderna för läroplanen betonas också utvecklandet av en inkluderande verksamhetskultur för alla och främjandet av välbefinnandet bland annat genom handledning och elevvårdstjänster. Enligt grunderna för läroplanen är målet att skapa en verksamhetskultur i skolorna som främjar inlärning, delaktighet, välfärd och en hållbar livsstil. Enligt grunderna ligger ansvaret för elevernas välbefinnande hos hela skolgemenskapen: utgångspunkten är att de vuxna som är verksamma i skolan har gemensamt ansvar och omsorg för att varje elev får en god och trygg skoldag.

Syftet med lagen om elev- och studerandevård (1287/2013) är att trygga elevernas välbefinnande ur studiemiljöns och individens synvinkel samt genom förebyggande och korrigerande åtgärder. I den lagen föreskrivs bland annat om ordnande av tjänster för yrkesutbildade personer — skolpsykolog, skolkurator, hälsovårdare och läkare — samt om sektorsövergripande samarbete inom elevvården.

När riksdagen godkände lagen om elev- och studerandevård förutsatte den i sitt svar (RSv 218/2013 rd) att undervisnings- och kulturministeriet följer hur reformen påverkar dels resultaten och effektiviteten inom elevvården, dels personalbemanningen och tillgången till tjänster i olika delar av landet. Undervisnings- och kulturministeriets utredning om detta (18.6.2018) visar att lagen om elev- och studerandevård som helhet har haft positiva effekter på barns och ungas välbefinnande på alla skolstadiet. Utredningen tar upp att verksamhetsätten enligt lagen dock inte hade förankrats i skol- och läroanstaltssamfundet för att skapa en enhetlig verksamhetskultur. Utmaningar som lyfts fram är bland annat undervisningspersonalens brist på kunskap om elevhälsa samt den dåliga kännedomen om lagens tillämpningsanvisningar som gäller alla aktörer inom elevhälsan. Dessutom ansågs det att informationen om elevhälsovårdstjänsterna till de studerande behöver förbättras. Vid utskottets expertutfrågning om medborgarinitiativet framfördes det att personalresurserna inom elevhälsan har förbättrats, men inte i tillräcklig utsträckning med tanke på behovet och att det finns skillnader mellan kommunerna i fråga om hur tjänsterna räcker till.

Utskottet betonar att stödet för elevhälsa ska ordnas på det sätt som förutsätts i lagen om elev- och studerandevård. Det är av största vikt att se till att eleverna får det stöd de behöver i ett tillräckligt tidigt skede och att det finns tillräckliga resurser för att ordna stödet.

Utskottet konstaterar att det har beslutats att ungdomsarbetet i skolor och läroanstalter ska räknas som ett av de prioriterade områdena för de riksomfattande kompetenscentrumen på ungdomsområdet enligt ungdomslagen (1285/2016) i enlighet med prioriteringarna i det riksomfattande programmet för ungdomsarbete och ungdomspolitik 2020—2023. Utskottet välkomnar detta och anser att integrering av ungdomsarbetet i skolgemenskapen är ett bra sätt att öka skolornas samhörighet.

Utvecklingsprojekt

I medborgarinitiativet hänvisas det till ett försök i Kervo och dess positiva resultat på elev-, lärar- och samhällsnivå. Utskottet anser det vara viktigt att kommunerna kan pröva på nya verksamhetsätt och utifrån erfarenheterna av dem komma fram till vilka lösningar som fungerar bäst lokalt inom ramen för gällande lagstiftning. Det är ändamålsenligt att stödja bland annat pilotprojekt av det slag som beskrivs i initiativet. I praktiken kan det innebära exempelvis att pilotprojektet i Ker-

Betänkande KuUB 2/2020 rd

vo utvidgas och att liknande verksamhet ytterligare testas på vissa andra orter med stöd av statsunderstöd.

Det finns också goda erfarenheter av flera andra projekt som arbetat med att utveckla verksamhetssätten i skolorna. I Villmanstrand har man gett hundratals lärare långvarig utbildning för kompetens i neuropsykiatrisk lösningsorienterad coaching, vilket har gjort verksamhetskulturen i skolorna lösningscentrerad. Verksamhetssättet har skrivits in i kommunens läroplan, vilket stärker dess förankring som en del av alla skolors verksamhet. Som exempel på god praxis har man också lyft fram psykiatrisk sjukvård som en del av skolornas verksamhet. Av detta har man goda erfarenheter t.ex. i Åbo.

Verksamhetsmodellen ProKoulu har också den varit framgångsrik. Det är en forskningsbaserad modell för att förebygga beteendeproblem. Modellen har utvecklats med finansiering från undervisnings- och kulturministeriet i samarbete mellan Östra Finlands universitet och Jyväskylä universitet samt Niilo Mäki-institutet. Verksamhetsmodellen har undersökts och prövats i Finland sedan 2013 i över sextio skolor. ProKoulu är inte ett projekt utan en modell för att genomföra den nya läroplanen för den grundläggande utbildningen, den gemensamma elevvården och det så kallade trestegsstödet.

I regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering ingår flera satsningar på kommande projekt som syftar till att ge bättre förutsättningarna för att trygga barns och ungas välfärd inom småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen. Det satsas på undervisning, morgon- och eftermiddagsverksamhet, ökade hobbymöjligheter under skoldagen samt elevhälsa. Som en extra satsning av engångsnatur genomförs program för kvalitets- och jämlikhetsarbete inom den grundläggande utbildningen och småbarnspedagogiken 2020—2022. Av dessa anvisas sammanlagt 180 miljoner euro för grundläggande utbildning och 125 miljoner euro för småbarnspedagogik. Utskottet hänvisar till sitt utlåtande (KuUU 3/2019 rd) om planen för de offentliga finanserna för 2020—2023 (SRR 2/2019 rd) och om budgetförslaget för 2020 (RP 29/2019 rd) och anser att de ovan nämnda allokeringarna av finansieringen är ytterst viktiga.

Inom utvecklingsprogrammet Utbildning för alla, genom vilket programmet för utveckling av kvaliteten och jämställdheten inom den grundläggande utbildningen, utvecklas fungerande verksamhetsmodeller för att genomföra lagstiftningen om specialundervisning och inkludering. Avseende fästes vid hur väl modellerna fungerar och vid resursbehovet bl.a. med tanke på elevernas jämlikhet och lärarnas arbetshälsa, själva undervisningen och gruppstorlekarna. I utvecklingsprogrammet stärks bland annat stödet i tre steg genom att resurserna för samtidig undervisning, specialundervisning och elevhandledning ökas. För åtgärderna avsätts totalt 50 miljoner euro 2020—2022. Programmet ska också samordna bästa praxis och utveckla ledarskapet inom utbildningssektorn. Vidare ingår åtgärder för att förbättra kvaliteten och jämställdheten inom småbarnspedagogiken, såsom bättre stöd för lärande och inkludering. Detta sker genom att utreda nuvarande praxis och utvecklingsbehov samt genom att utveckla en lämpliga stödstrukturer och stödmodeller för småbarnspedagogiken. Utskottet konstaterar att de ovan nämnda projekten på ett mångsidigt sätt tillgodoser det i medborgarinitiativet anförda behovet av att stärka stödet för elevernas välbefinnande.

Betänkande KuUB 2/2020 rd

Projekt som syftar till att främja elevernas välbefinnande har genomförts redan under tidigare regeringsperioder. Till exempel med hjälp av det så kallade jämställdhetsunderstödet, som anvisades i form av statsunderstöd under förra regeringsperioden, finansierades projekt för att utveckla flexibla verksamhetsmodeller, strukturer och praxis inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Dessutom främjades en inkluderande verksamhetskultur för att säkerställa lärande och delaktighet för alla elever. Vidare understöddes tillräckligt tidigt stöd och för att främja närskoleprincipen.

Utskottet anser det vara viktigt att skolor och småbarnspedagogik utvecklas som inlärnings- och uppväxtmiljöer på ett konsekvent sätt och att man för att förbättra verksamhetens kvalitet utvärderar möjligheterna att göra saker på ett annat sätt än man är van vid. Ett bra exempel på ett nytt tillvägagångssätt är undervisnings- och kulturministeriets utvecklingsprojekt, där man tar fram en för Finland lämplig modell av den så kallade isländska modellen för fritidsverksamhet under skoldagen.

Det är viktigt att kombinera försöksverksamheten med en intensiv uppföljning och utvärdering för att få tillförlitlig information om försökets framgång. Försöket bör enligt behov och möjligheter också förenas med forskning, som samlar in evidensbaserad information för att utnyttjas i skolorna.

Vid sidan av att metoderna utvecklas är det enligt utskottet nödvändigt att se till att det samlas information om god praxis till stöd för den rikstäckande och lokala utvecklingen av den grundläggande utbildningen. För att resurserna ska kunna användas effektivt är det viktigt att satsa på information och på att modeller som upplevs vara goda tas i bruk och vid behov vidareutvecklas.

Utskottet ser positivt på att utvecklingen av stödet för barns och ungas välbefinnande granskas med början i småbarnspedagogiken och vidare på olika utbildningsnivåer och betonar att särskild uppmärksamhet också ska fästas vid övergångsfaserna. Utskottet betonar vikten av att ta itu med problemen i ett tillräckligt tidigt skede. Detta uppmärksammas också i regeringsprogrammet, enligt vilket man under regeringsperioden kommer att satsa på att utveckla en modell för stöd till småbarnspedagogiken i tre steg. Utskottet förordar detta. Utskottet anser också att det är viktigt att undervisnings- och kulturministeriet utreder den rättsliga grunden och kostnadseffekterna för samt omfattningen av en tvåårig förskoleundervisning.

Sammanfattning och slutsatser

Utskottet anser att den gällande lagstiftningen utgör en god grund för att trygga och främja barns och ungas välbefinnande i skolorna. Lagen om grundläggande utbildning och de föreskrifter som utfärdats med stöd av den samt lagen om elev- och studerandevård bildar en helhet som redan nu förpliktar utbildningsanordnaren att i form av sektorsövergripande samarbete se till att skolans verksamhet ordnas så att elevernas välbefinnande tryggas och att eleverna får det individuella och sociala stöd de behöver i ett tillräckligt tidigt skede. Lagstiftningen ger också möjlighet att vidareutveckla verksamheten både lokalt och nationellt. Således svarar lagstiftningen tillsammans med de utvecklingsprojekt som genomförts och pågår för sin del väl mot det i medborgarinitiativet påtalade behovet att se till att barns och ungas välbefinnande tryggas på ett mer verkningsfullt sätt än tidigare.

Betänkande KuUB 2/2020 rd

Utskottet konstaterar att det inte är ändamålsenligt att utfärda nya bestämmelser som förpliktar utbildningsanordnaren att anställa nya yrkesutbildade personer i skolorna utöver de nuvarande bestämmelserna om yrkesutbildad personal. Det stöd till eleven som beskrivs i medborgarinitiativet är en del av det dagliga arbete som utförs i skolorna av lärare, hälsovårdare, läkare, kuratorer och psykologer. Dessutom har utbildningsanordnaren möjlighet att vid behov anställa andra yrkesutbildade personer i skolan än sådana som lagstiftningen förutsätter, exempelvis ungdomsarbetare eller psykiatrisk sjukskötare. Här kan dock finnas en risk för överlappande arbete för olika yrkesutbildade personer, vilket är problematiskt med tanke på en förnuftig resursanvändning och det kan leda till oklarhet om vilken yrkesutbildad person eleven i varje enskilt fall ska vända sig till. Utskottet konstaterar att man i det förebyggande arbetet också kan uppnå goda resultat genom intensivt samarbete mellan skolor och olika förvaltningsområden, såsom ungdoms- och kulturväsendet samt social- och hälsovården.

Utskottet anser att den primära utmaningen är att förbättra genomförandet av den gällande lagstiftningen genom att utveckla verksamheten på alla utbildningsnivåer. Det måste ses till att personalen inom undervisningsväsendet och de som fattar beslut har beredskap och kompetens att genomföra lagstiftningen. Det är ytterst viktigt att säkerställa att tjänsterna för att stödja eleverna riktas rätt och att tillräckliga resurser tryggas så att det finns tillräckligt med bl.a. skolkurators- och psykologtjänster i hela landet, även i fråga om svenskspråkiga tjänster. Likaså är det viktigt att säkerställa att eleverna i mån av möjlighet i skolor och läroanstalter direkt har tillgång till tjänster med låg tröskel som når hela åldersklassen och att eleverna utan dröjsmål får stöd enligt sina individuella behov.

Uppmärksamhet ska också fästas vid att serviceprocesserna är tydliga, effektiva och leds på ett bra sätt och att man undviker överdriven sektorisering av tjänsterna. De gemensamma principer för fostran som tillämpas i skolan och som alla känner till – positiv respons och en atmosfär som värdesätter eleven – stärker förutsättningarna för att skapa en miljö för gott lärande och utveckling. En nyckelroll spelar här utvecklandet av en verksamhetskultur som förebygger illabefinnande samt en gemensam och solidarisk verksamhetskultur. Det är också av betydelse att elevernas och föräldrarnas synpunkter bemöts positivt och att de är delaktiga i skolans verksamhet samt att familjerna stöds för att förhindra att problemen fortsätter över generationer.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kulturutskottets förslag till beslut:

Riksdagen förkastar förslaget i medborgarinitiativ MI 4/2019 rd.

Helsingfors 19.3.2020

I den avgörande behandlingen deltog

Betänkande KuUB 2/2020 rd

ordförande Paula Risikko saml
vice ordförande Eeva-Johanna Eloranta sd
medlem Sanna Antikainen saf
medlem Marko Asell sd
medlem Jukka Gustafsson sd
medlem Veronika Honkasalo vänst
medlem Kaisa Juuso saf
medlem Emma Kari gröna
medlem Hilikka Kemppi cent
medlem Anneli Kiljunen sd
medlem Pasi Kivisaari cent
medlem Ari Koponen saf
medlem Sari Multala saml
medlem Mikko Ollikainen sv
medlem Sari Sarkomaa saml.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Lahtinen.

Betänkande KuUB 2/2020 rd Reservation

RESERVATION

Motivering

I grundlagen tryggas vars och ens rätt till personlig frihet, integritet och trygghet. Dessa rättigheter stärks också i lagen om grundläggande utbildning, där det sägs att elever ska skyddas mot våld, mobbning och trakasserier. Skolmobbning kan innefatta misshandel, utpressning, olaga hot, ärekränkning, frihetsberövande eller olaga tvång. De är alla brott som nämns i strafflagen.

Rektorn och lärarna ansvarar främst för undervisningen, men den konstant ökande arbetsmängden gör deras situation synnerligen svår. Sannfinländarnas riksdagsgrupp anser att ett starkare stöd till unga i skolor och läroanstalter är en viktig faktor som skyddar mot utslagning.

Enligt 29 § i lagen om grundläggande utbildning, 21 § i gymnasielagen och 28 § i lagen om yrkesutbildning har elever och studerande rätt till en trygg studiemiljö. Vi anser att dessa bestämmelser inte följs för närvarande.

De personer i skolorna som ansvarar för utbildningen samt stiftelser, frivilligorganisationer och enskilda personer har redan länge sökt efter olika sätt att hindra skolmobbning och skapa en konstant trygg, lugn och optimal inlärningsmiljö i landets alla skolor.

Sannfinländarna anser att det behövs nya verksamhetsmodeller inom skolvärlden för att stödja gemenskapen i skolan, som blir allt mer omfattande och krävande.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen uppmanar regeringen att inleda åtgärder i enlighet med medborgarinitiativ MI 4/2019 rd i syfte att genomföra den avsedda reformen.

Helsingfors 19.3.2020

Sanna Antikainen saf
Kaisa Juuso saf
Ari Koponen saf